

DE BONGARD

TIJDSCHRIFT VAN HEEMKUNDEVERENIGING

DE BONGARD

SIMPELVELD - BOCHOLTZ

JAARGANG 8

NUMMER 3

SEPTEMBER 1996

Medewerkers:

M.L. Crombach-Jacobs
M.G.H. Vliex-Hensgens
H. Crombach
J.P. Janssen
P.H.J. Janssen
W.J. Meijers
W.A.A.F. Strolenberg

Correspondentie-adres:

Mevr. M. Vliex-Hensgens
Stationstraat 3d
6369 VG Simpelveld

tel. 045 - 544 10 74

ISSN 1383-9896

INHOUD

Inhoudsopgave.	43
In Memoriam Wiel Meijers.	44
Oude huizen in Simpelveld.	45
Een monument in Bocholtz?	49
D'r herfs van 't leëve.	52
Wen iech huu j zow motte...	53
Een station in Bocholtz.	54
Culinaire hoogstandjes uit de vorige eeuw. (3)	58
Os Algemeen Beschaafd Nederlands.	63

De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Dit tijdschrift verschijnt vier maal per jaar en is gratis voor leden van "De Bongard". Kosten lidmaatschap fl. 25,- per jaar.

Aanmeldingen: Secretariaat "De Bongard", Wilhelminastraat 29, 6351 GN Bocholtz. Tel. 045 - 441117.

EEN MONUMENT IN BOCHOLTZ?

Het supplement.

door Guus Herbergs en Leo Kohl.

In "DE BONGARD", jaargang 4, nummer 4, (december 1992) is een artikel gepubliceerd van de hand van Guus Herbergs, onder de titel: "Een monument in Bocholtz?"

Het lijkt aangewezen een supplement aan dit artikel toe te voegen.

Zoals bekend is op zaterdag 17 september 1994 bij de spoorwegovergang aan de Heiweg te Bocholtz een monument onthuld en ingezegend, dat herinnert aan de treinramp van 20 december 1940.

Aan deze plechtigheid is destijds meer dan voldoende aandacht geschonken. Ter bekorting wordt met name verwezen naar het boek "Oorlogsjournaal" van Jef Bonten en Leo Franzen (1995).

Bij de voorbereidingen die moesten worden getroffen om de oprichting van dit monument te realiseren, hebben wij allereerst informatie ingewonnen bij de afdeling Archief en Documentatie van de Nederlandse Spoorwegen te Utrecht.

Mevrouw Y. Landegent, hoofd van de betreffende afdeling, stuurde een uittreksel uit het logboek van de N.S.

Hieruit bleek onder meer dat trein 3723 [later gewijzigd in: trein 10638] een autobus had aangereden. Er waren 4 personen gedood, 8 ernstig verwond en 17 licht verwond. Het tijdstip was vrijdag 20 december 1940, om 5.15 uur; het weer was nevelig. De autobus was vernield. Een kopie uit het logboek bevindt zich in het archief van onze vereniging.

Meer gegevens waren er niet.

Op onze zoektocht schreven wij hierna een brief aan het archief van de Deutsche Bahn, Regionalbüro Köln, Konrad Adenauer-Ufer 3-5, 50668 Köln. Het antwoord kwam vrij snel. De inhoud was duidelijk:

"Ihre Frage zur Eisenbahngeschichte können wir Ihnen in der erhofften Weise leider nicht beantworten. Die dazu notwendigen Unterlagen wurden an die öffentlichen Archive abgegeben. Wir empfehlen Ihnen deshalb, sich mit [das Hauptstaatsarchiv in Düsseldorf] in Verbindung zu setzen. ..."

Dat advies hebben wij maar al te graag overgenomen.

Een brief, gericht aan het Hauptstaatsarchiv, Schloss Kalkum, 40489 Düsseldorf, leverde het volgende resultaat op:

"Leider haben weder unsere Recherchen in den Beständen des früheren Regierungspräsidiums Aachen noch die Überprüfung des Bestandes des Bundesbahndirektion Köln Hinweise auf das obengenannte Zugunglück ergeben. Wie ich fürchte, werden sich Informationen, soweit sie nicht in einem örtlichen Kommunalarchiv befindlich sind, nur noch aus Zeitungsberichten des Dezember 1940 in der örtlichen Presse zu gewinnen sein. ..."

Het vermoeden dat in de brief van het Hauptstaatsarchiv van Düsseldorf werd uitgesproken, is bewaarheid. Wij beschikken thans over een krantenartikel, waarin de begrafenis van de slachtoffers gedetailleerd wordt beschreven. Dit krantenartikel drukken wij hierna af. Degenen die geïnteresseerd zijn in de geschiedenis van onze gemeente kunnen zich aldus een nog beter beeld vormen van hetgeen op 20 december 1940 in Bocholtz is gebeurd.

Begrafenis van de vier slachtoffers te Bocholtz

Indrukwekkende plechtigheid op kerkhof en in kerk

Bocholtz in diepe rouw

Onder enorme deelneming heeft Dinsdagochtend te Bocholtz de teraardebestelling plaats gehad van de stoffelijke resten van de vier slachtoffers Meisters, Meesters, Dumont en van Kan, die Vrijdagochtend bij het ontzettende autobusongeluk aldaar om het leven waren gekomen. Geheel Bocholtz was bij deze indrukwekkende plechtigheid aanwezig om de laatste eer aan vier van haar beste burgers te brengen, wier plotseling verscheiden in zoovele gezinnen rouw en droefenis heeft gebracht. Doch ook van daarbuiten waren velen gekomen die het zich tot plicht schtten om aan hun gevoelens van medeleven uiting te geven en een liefdesdienst te bewijzen.

Aan het klooster van de Zusters van St. Vincentius à Paulo, in welk gebouw sinds Maandagniddag de stoffelijke resten opgebaard lagen, formeerde zich Dinsdagochtend een groot begrafenisstoet welke door leden van de H. Familie met het omfloerste vaandel werd geopend en waar achter de leden van de plaatselijke afdeling van de R.K. Mijnwerkersbond, met in hun midden den algemeenen voorzitter, dhr. Jós. Pelzer, volgden. Vóór den met rouw gedrapeerde wagen, waarop de kisten met de stoffelijke resten waren geplaatst, ging de Philharmonie Bocholtz, waarvan de overledenen tijdens hun leven deel hadden uitgemaakt. En met de familieleden volgde een groote schare inwoners van Bocholtz, terwijl zich langs de straten een groote menigte menschen bevond, die geroerd en getroffen de droeve stoet naar het kerkhof voorbij zag trekken.

Onder de autoriteiten die van hun medeleven blijk gaven merkten wij o.a. op mr. dr. W. F. J. Frowein, directeur van de Staatsmijnen in Limburg; ir. C. F. A. de Groot, directeur van de mijn Willem-Sophie; ir. van Wijk, bedrijfsingenieur van de Stm. Wilhelmina; ir. H. E. Kruij, bedrijfsingenieur van de mijn Willem Sophie; dhr. Merkelbach, lid van de Prov. Staten van Limburg; burgemeester J. W. A. Houbiers met de wethouders van Bocholtz dhrn. Dumont en Vaessen en raadsleden en de beide geneesheeren dr. J. M. Gökemeyer en dr. A. Dirken, die Vrijdagochtend bij de reddingswerkzaamheden assistentie hadden verleend en verder vele opzichters en personeel der beide mijnen. Bij het gemeentehuis van Bocholtz sloot de geestelijkheid zich bij den droeven stoet aan, waarna men onder het spelen van treurmuziek van de Philharmonie den tocht naar de laatste rustplaats van de slachtoffers op het dorpskerkhof vervolgde, waar zij gezamenlijk in één graf ter ruste zouden worden gelegd.....

Bij het naderen van het kerkhof wierp de zon haar eerste gouden stralen over de met ijzel bedekte boomen en landerijen en een eenzame vogel vloot met snellen wiekslag van zijn eerste ochtendvlucht naar zijn nest onder de beschuttende dakgoot van een huis terug, vluchtend voor de kou. Een snijdende oostenwind verjoeg alle leven buiten en alleen de droevige kopermuziek van de Philharmonie verbrak de drukkende stille tusschen de hulzen van Bocholtz, wier inwoners zich dit jaar reeds drie van haar goede ingezetenen door den dood hadden zien ontvallen en nu aan de groeve van vier hunner beste menschen stonden, die op een kouden, donkeren ochtend in één slag uit hun midden waren weggerukt.

Op den spoordijk daverde een trein voorbij de resten van de verongelukte autobus, de stille getuigen van een verschrikkelijk drama, dat rouw en droefenis om een verloren vader, om een verloren echtgenoot bracht.

Nadat de vier kisten, die onder een schat van bloemen verborgen gingen, in de groote gemeenschappelijke groeve waren neergelaten, verrichtte Pastoor Vondenhoff, Bocholtz's zielenherder, de afsluitende, de zinnrijke gebeden van onze Moeder de H. Kerk, afwisselend zingend en biddend Gods erbarmen voor de zielen van de vier verongelukten afsmekend. Hierna bad men gezamenlijk voor hun zielerust.

Treffende woorden van troost en opbeuring werden hierna gesproken. Burgemeester Houbiers sprak als volgt: „Wanneer ik als burgemeester aan deze open groeve een afscheidsgroet ga brengen, dan kan ik dat zonder eenigen twijfel doen uit naam van heel onze gemeente, uit naam van jong en oud, uit naam van rijk en arm. Bocholtz was steeds één. Eén in vreugde, één ook in leed. Ditmaal is het leed wel zeer groot. Reeds drie maal werd er in den loop van dit jaar één onzer door een zwaar ongeval uit ons midden weggerukt. Ditmaal echter eischte de dood vier offers tegelijk! En hoe onverwachts kwam deze harde slag! Vroeg in den morgen waren ze opgestaan. Ze hadden vrouw en kind gezegd: vaarwel, nie! echter dit vaarwel. Ze kwamen bij elkaar. Met velen waren ze. Samen zouden ze naar hun werk gaan. Naar de mijn, waar de zware, gevaarvolle taak hen wachtte. Waar ze werkten voor vrouw en kroost! Waar ze werkten voor ons allen in deze kommervolle tijden. In den donkeren nacht reden zij weg. Doch ditmaal zou hun tocht slechts kort zijn.

Toen geschiedde het vreeselijke! Te midden der velen, die als slachtoffer vielen der mislijdende duisternis, trof hen de dood! Dit ongeval, uit overijden, bracht in den vroegen morgen van verleden Vrijdag algemeene droefheid, algemeene rouw, algemeene deelneming in onze gemeente en verre daarbuiten.

Droefheid en rouw is er in ons hart, omdat liefhebbende echtgenooten, teerminnende vaders en kinderlijke zonen aan hen, die hen dierbaar waren zoo-plotseling op verraderlijke wijze zijn ontnomen.

Zwaar is de slag. Onuitsprekelijk is het leed. In de kracht hunner jaren werden zij weggerukt. Hoe noode zullen zij gemist worden in den kring der hunnen. Hoeveel goeds hadden zij nog kunnen verrichten. Doch laten wij het hoofd buigen voor den Almachtige, die ondoorgronde-lijk is in Zijne raadsbesluiten.

Zij werkten voor ons allen. Hun heengaan legt aan allen een plicht op. De plicht om hen, die zij achterlieten, terzijde te staan, te helpen het zware kruis te dragen. Dien plicht zullen wij vervullen — bovenal door ons vurig gebed.

Moge deze belofte en vooral de gedachte, dat de goede God aan hunne dierbaren spoedig het eeuwige loon voor hun hard bestaan zal schenken, hen tot troost zijn. Moge de Almachtige, die in Zijne barmhartigheid en liefde slaat en zalft, in het hart van echtgenooten en kinderen, van ouders en familieleden, den balsem Zijner Goddelijke vertroosting storten.

Mannen! samen gingt gij uw plicht vervullen, samen trof u het onvermijdelijke, zij aan zij rust gij hier in deze groeve; voor wat gij deed voor ons allen, voor geheel Bocholtz, nogmaals onzen dank.

Geve de goede God u spoedig de eeuwige rust! Mannen, vrienden, vaarwel en tot weerziens!

Hierna sprak dhr. Hoenjet, voorzitter van den R. K. Mijnwerkersbond woorden van medeleven en troost.

Dhr. Jos. Vanhommerig, lid der Philharmonie, memoreerde de zware slag die de vereeniging trof door het verlies van een ijverig bestuurslid en de beide bekwame leden, die alles waren voor hunne vereeniging, doch ook van dhr. Jac. Meesters, oud lid der vereeniging. Hij sprak eveneens troostwoorden tot de zwaarheproefde familie's. De Phil. speelde nog een laatste afscheidsgroet. Daarna ging het kerkwaarts.

Na de lauden en verschillende H. leesmissen begon de H. Mis van Requiem, opgedragen door Pastoor Vonderhoff, geassisteerd door kapelaan Peters, de Eerw. heer Hunen en Pater Goebbels. Na 't lezen van 't H. Evangelie sprak de Pastoor de bedroefde families in gevoelvollen woorden toe en deelde mede hoe Vader Bisschop, in dit smartelijk gebeuren meeleefde. Hij spoorde allen aan om in de Kerstdagen veel te bidden en te communiceeren voor de overledenen.

Van 't begin der Hoogmis tot 't einde duurde de offergang naar twee zijden. Honderden namen er aan deel.

Bocholtz heeft in deze dagen in waarheid getoond één te zijn in leed, zooals het dit ook is in vreugde.

Mogen wij allen uit dit vreeselijke gebeuren de wijze les trekken: Waakt, want het nut...

Dierbare dooden, rust in vrede!

* * *

De kransen die de baren dekten waren o.m.v. van de gemeente Bocholtz, van de inwoners van Bocholtz, van de Directie en van 't personeel van Stn. Wilhelmina en van afd. P. dezer m.n., van de Directie en van het personeel van de mijn Willem-Sophia, van den R. K. Mijnwerkersbond, van de firma Brouwers Spekholzerheide, van familieleden en vrienden.

Het bidprentje geeft den volgende tekst te lezen:

Jezus! Maria! Joseph! Jacobus! Barbara!

Waakt, want gij weet niet, in welke ure uw Heer zal komen. (Math. XXIV).

In de gebeden der geloovigen en in het H. Misoffer der Priesters worden de zielen aanbevolen van

HUBERT MEISTERS

Echtgenoot van

Hubertina Soutzen-

geboren te Maastricht 13 Maart 1876

JACOB MEESTERS

Wedu-vnaar van

Angelina Michon

geboren te Bocholtz 3 Febr. 1909

HUBERT DUMONT

Echtgenoot van

Maria Knops

geboren te Bocholtz 19 Nov. 1901

HERMAN VANKAN

Echtgenoot van

Elisabeth Smeets

geboren te Bocholtz 12 Jan. 1901

allen parochianen van Bocholtz, die herden-
vroegen morgen van 20 December 1940,
op weg naar hun werk, door een nood-
lottig ongeval in hun dorp, uit het leven
werden gerukt.

„Niet de plotselinge dood is te vreezen,
maar wel die, welke tegelijkertijd en plot-
seling en onvoorbereid is". (H. Gregorius).

„Die goed geleefd heeft, sterft niet
slecht". (H. Augustinus).

„Al wordt de rechtvaardige door den
dood verrast, hij zal in vrede zijn, en zijne
nagedachtenis zal in zegening wezen".

Dierbare echtgenooten, kinderen, ouders,
familie en vrienden, ~~geformt u onzer~~
want de hand des Heeren heeft ons ge-
troffen. (Joh. XIX, 21).

Vaartwel, wij weten dat ons scheiden
u hard valt, doch blik op ten hemel, daar
verbeiden wij u, daar zullen wij elkander
wederzien.

Intusschen, om de liefde die wij u toe-
droegen, komt ons door uwe gebeden ter
hulp.

GEBED.

God, Heer der ontfermingen, geeft aan
de zielen uwer dienaren de woonplaats
der verkwikking, de zaligheid der rust en
de klaarheid des Lichts.

Door onzen Heer.....

Mijn Jezus, barmhartigheid. (300 d. afl.)

H. Barbara, patrones der mijnwerkers,
bid voor hen!

De acht verpleegden maken het redelijk
wel.

Naar wij vernemen maken de acht slachtoffers
van het autobusongeluk te Bocholtz, die in het
St. Joseph-Ziekenhuis te Heerlen zijn opgenomen,
het redelijk wel.